

Evaluation of The Relationship Between Birth Memory and Postpartum Depression in Women

Sevim Sarısoy^{a,*}, Nilüfer Tuğut^b

Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Faculty of Health Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 29/03/2023

Accepted: 04/07/2023

ABSTRACT

This research was conducted to evaluate the relationship between women's birth memory and postpartum depression. The research is a cross-sectional descriptive study. The sample of the study consisted of 150 women who applied to two Family Health Centers affiliated to Sivas Provincial Health Directorate between 01 June and 15 July 2022 and had children between the ages of 0-1. Data were collected using Personal Information Form, The Birth Memories and Recall Questionnaire (BMARQ), and Edinburgh Postpartum Depression Scale (EPDS). SPSS 22.0 package program was used for the analysis of the data. It was found that the total mean score of the women's BMARQ was 78.52±16.93, and the total mean score of the EPDS scale was 10.52±5.69. BMARQ sub-dimension scale mean scores, respectively; Ambivalent Emotional Memory 9.16±3.61, Centrality of Memory 18.06±5.75, Consistency and Reliability 24.05±6.66, Sensory Memory 15.40±6.38, and Involuntary Recall was found to be 6.80±3.53. It was determined that women's Emotional Memory, Centrality of Memory and Involuntary Recall sub-dimension variables had a significant effect on EPDS score ($p<0.05$). A positive low-level significant correlation was found between the women's total mean scores of BMARQ and total mean scores of EPDS ($r=0.303$, $p=0.000$, $p<0.01$). In this direction; Creating a positive perception about childbirth in women and raising awareness about postpartum depression will contribute to the decrease in postpartum depression rates.

Keywords: Birth, Birth Memory, Memory, Postpartum Depression, Woman

Kadınların Doğum Hafızası ile Doğum Sonu Depresyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Süreç

Geliş: 29/03/2023

Kabul: 04/07/2023

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Bu araştırma, kadınların doğum hafızası ile doğum sonu depresyon arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kesitsel tipte tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Sivas İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı iki Aile Sağlığı Merkezi'ne 01 Haziran -15 Temmuz 2022 tarihleri arasında başvuran ve 0-1 yaş arasında çocuğu olan 150 kadın oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği (DHHÖ) ve Edinburgh Doğum Sonu Depresyon Ölçeği (EDSDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analiz için SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Kadınların DHHÖ toplam puan ortalaması 78,52±16,93, EDSDÖ ölçek toplam puan ortalamasının 10,52±5,69 olduğu bulunmuştur. DHHÖ alt boyut ölçek puan ortalamaları sırasıyla; Ambivalent Duygusal Hafıza 9,16±3,61, Hafızanın Merkezliliği 18,06±5,75, Tutarlılık ve Tekrar Yaşama 24,05±6,66, Duygusal Hafıza 15,40±6,38 ve İstemsiz Hatırlama 6,80±3,53'tür. Kadınların Duygusal Hafıza, Hafızanın Merkezliliği ve İstemsiz Hatırlama alt boyut değişkenlerinin EDSDÖ puanı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Kadınların DHHÖ toplam puan ortalamaları ile EDSDÖ toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü düşük düzey anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,303$, $p=0,000$, $p<0.01$). Bu doğrultuda; kadınlarda doğum ile ilgili olumlu bir algı oluşturulması ve doğum sonu depresyona yönelik farkındalık kazandırılması ve doğum sonu depresyon oranlarının azalmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Doğum Hafızası, Doğum Sonu Depresyon, Hafıza, Kadın

^a sevimsarisoy@cumhuriyet.edu.tr

^b <https://orcid.org/0000-0002-2228-8821>

^c niluferyildirim@cumhuriyet.edu.tr

^d <https://orcid.org/0000-0001-6460-9374>

How to Cite: Sarısoy S, Tuğut N (2023) Evaluation of The Relationship Between Birth Memory and Postpartum Depression in Women, Journal of Health Sciences Institute, 8(2): 185-192

Giriş

Doğum süreci içinde olumlu ve olumsuz duyguları barındıran, insan vücudunun normal bir süreci olarak kabul edilen, duygusal, belirsiz aynı zamanda zor bir deneyimdir (Foley,2014; Şahin ve Erbil, 2019; Martín ve ark., 2022). Her kadının doğum deneyimi birbirinden farklıdır ve her kadın doğum sürecinde farklı duygular yaşar (Sayiner ve Demirel, 2018). Kadınlar doğum sürecinde yaşadıkları deneyimleri ve duyguları uzun yıllar

hafızalarına kaydeder ve gerekli durumlarda ortaya çıkarırlar. Kaydedilen duygu ve ortaya çıkarılan bilgilerin tümü doğum hafızası olarak adlandırılmaktadır (Rodríguez-Almagro ve ark., 2019). Doğum hafızası kadınların sadece doğum eylemi sürecini değil, doğum öncesi ve doğum sonrası yaşadığı deneyimlerini kapsar (Topkara ve Çağan,2021).

Kadınların birçoğu doğum deneyimlerini travmatik bir olay olarak tanımlarken bazıları normal ve olumlu olarak değerlendirmektedirler (Watson ve ark., 2021). Bu anlamda; kadınların bir kısmı doğumu řu an yaşıyormuş gibi canlı olarak hissedip, doğum eyleminde insanlıktan çıkma gibi olumsuz duyguları yaşarken; bir kısmı yeni bir canlı meydana getirmenin mutluluğunu yaşar ve Allah'a şükretme, minnet duyma gibi olumlu duyguları yoğun olarak hissederler (Hatamleh ve ark., 2013). Kadınların doğum algısını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörler arasında kadının doğum şekli, aldığı sosyal destek, doğum anında algıladığı ağrı, doğum öncesi, doğum eyleminde ve doğum sonrasında kadına yapılan müdahaleler, doğum sürecinin gerçekleştiği ortam, kadının doğumdan beklentisi, sağlık çalışanı ve yakın çevrenin kadınla olan iletişimi, doğum sonrası ten tene temasın sağlanması ve kadının mahremiyetine özen gösterilme durumu yer almaktadır (Jouhki ve ark., 2017; Colley ve ark., 2018; Chang ve ark., 2018). Ayrıca doğum eylemi sürecinde kadınların yaşadığı pozitif ve negatif durumlar hafızalarında yer edinerek doğum sonrası dönemlerini de birçok yönden etkilemektedir. Doğum sonrası dönemde kadının ebeveynlik rolüne uyum sağlaması, bebeğine bakım verme becerisi, vücudunda meydana gelen fiziksel rahatsızlıklarla başa çıkması ve doğum sonrası ruhsal yönden adaptasyon süreci bu etkilenmelerin en yoğun yaşandığı durumlar arasında yer almaktadır (Ay ve ark.,2018; Öztora ve ark.,2019). Bu dönemde annelerin yaşadığı en önemli ruhsal sorunlardan birisi olan postpartum depresyon doğum sonu dönemdeki ilk iki veya dördüncü haftadan başlayarak 12. aya kadar uzayabilen duygu durum bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Solomon ve ark.,2016). Postpartum depresyon kadınlarda yaşamdan zevk almama, uyku bozukluğu, kilo kaybı, suçluluk ve yetersizlik duygularını yoğun olarak hissetme, gerginlik, intihar düşünceleri gibi belirtilerle kendini gösterebilmektedir (Lazarus ve Rossauw, 2015). Doğum sonu yaşanan depresyonun meydana gelmesinde; sosyal destek yetersizliği, öngörülemeyen tıbbi sorunlar, bebeğin sağlık sorunları, psikiyatrik hastalık öyküsü, doğum şekli, doğum sayısı gibi faktörlerin etkisinin yanında kadının yaşadığı doğum deneyimi, doğum algısı ve hafızası da etkili olabilmektedir (Bolak ve ark.,2016; Topkara ve Çağan, 2021). Bu çalışmada kadınların doğum hafızası ile doğum sonu depresyonu arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmının Tipi

Kesitsel tipte tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmının Evreni ve Örneklemi

Araştırmının evrenini Sivas İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı iki Aile Sağlığı Merkezi'ne 01 Haziran -15 Temmuz 2022 tarihleri arasında başvuran kadınlar oluşturmuştur. Örneklem hesabı yapılmayıp araştırmaya dahil edilme kriterini karşılayan (okuma yazma bilme, evli olma, en az bir doğum yapmış olma, 0 -1 yaş aralığında çocuk sahibi,

çocuğunda herhangi bir sağlık sorunu olmama, kendisinde herhangi bir kronik ve psikiyatrik hastalığı olmama) 150 kadın araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Doğum Hafızası ve Hatırlatma Ölçeği ve Edinburgh Doğum Sonu Depresyon Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu

Bu form üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sosyodemografik özellikler ile ilgili (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, çalışma durumu, yaşadığı yer, sosyal güvence durumu); ikinci bölüm gebelik dönemi ile ilgili (gebeliğin istenme durumu; gebeliğin planlanma durumu; gebelik sayısı); üçüncü bölüm doğum dönemi ile ilgili (doğum şekli, doğum haftası, doğumu kimin yaptırdığı, doğumda destek kaynakları, bebeğin cinsiyeti, doğumda yaşanan problemler/ komplikasyonlar) sorularından oluşmaktadır. Form iki açık uçlu ve 16 kapalı uçlu toplam 18 sorudan oluşmaktadır.

Doğum hafızası ve hatırlatma ölçeği (DHHÖ)

2014 yılında Foley ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği" 2021 yılında Topkara ve Çağan tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 7'li likert tiptedir. Toplam 21 maddeden oluşan ölçeğin altı tane alt boyutu vardır. Alt boyutları "Duygusal Hafıza", "Ambivalan Duygusal Hafıza", "Hafızanın Merkezliliği", "Tutarlılık ve Tekrar Yaşama", "Duyusal Hafıza" ve "İstemsiz Hatırlama" dır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 147, en düşük puan 6'dır. "Duygusal Hafıza" alt boyutundan alınan yüksek puanlar annede doğum deneyimi hakkında olumsuz duyguların daha yoğun hakim olduğunu, "Ambivalan Duygusal Hafıza" alt boyutundan alınan yüksek puanlarda annenin daha ambivalan duyguya sahip olduğunu, "Hafızanın Merkezliliği" alt boyutundan alınan yüksek puanlar doğum hafızasının annede daha merkezi olarak konumlandığını, "Tutarlılık ve Tekrar Yaşama" alt boyutundan alınan yüksek puanlar annenin doğum hafızasının daha tutarlı olduğunu ve tekrar yaşamasının daha sık olduğunu, "Duyusal Hafıza" alt boyutunda alınan yüksek puanlar doğum deneyimi ile ilgili artan duygusal hafızayı ve "İstemsiz Hatırlama" alt boyutundan alınan yüksek puanlar ise isteği dışında doğum anını hatırlamanın daha sık olduğunu göstermektedir Topkara ve Çağan'ın çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.80 olarak belirlenmiştir (Topkara ve Çağan, 2021). Bizim çalışmamızda ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,76 olarak bulunmuştur.

Edinburgh doğum sonu depresyon ölçeği (EDSDÖ)

1987 yılında Cox ve ark. tarafından postpartum dönemdeki kadınların depresyon riskini ölçmek için geliştirilmiş olan ölçeğin 1996 yılında Engindeniz ve ark. tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Madde sayısı 10 olarak belirlenen ölçek 4'lü likert tipindedir. Ölçekte 0 ile 3 arasında değişen puanlama kullanılmış ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 30, en düşük puan 0 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin kesme noktası 13'tür. EDSDÖ ölçeğinde 13 puan ve daha üstü bir puan alan kadınlar

postpartum depresyon açısından riskli olarak değerlendirmeye alınmaktadır. Engindeniz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,85 olarak belirlenmiştir (Engindeniz ve ark.,1997). Bizim alışmamızda ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 22.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdelerlik dağılım, Independent Sample t Test, ANOVA, pearson korelasyon ve lineer regresyon analiz testleri kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönu

Bu araştırma Helsinki Bildirgesi'ne uygun olarak yürütölmüştür. Araştırmanın yürütölebilmesi için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (2022-04/53) ve araştırmanın yürütöldüğü kurumlardan yazılı izin alınmıştır. Çalışmaya katılım sağlayan kadınlardan yazılı onam alınmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Çizelge 1'de kadınların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları ve DHHÖ ile EDSÖÖ göre karşılaştırılması verilmiştir.

Çizelge 1. Kadınların sosyo-demografik özelliklerine göre dhhö ile edsdö puan ortalamasının karşılaştırılması

Table 1. Distribution of women's socio-demographical characteristics and comparison with BMARS and EPDS

Özellikler	DHHÖ		t/p	EDSDÖ	
	n(%)	X±SD		X±SD	t/p
Yaş					
18-35	128(85,3)	82,64±17,34		10,50±5,83	
36-50	22(14,7)	84,18±19,20	-,377/,728	10,63±4,93	-,116±,908
Aile Tipi					
Çekirdek Aile	137(91,3)	83,87±16,90		10,63 ±5,61	
Geniş Aile	13(8,7)	72,30 ±21,26	2,304/,078	9,30± 6,62	,699/,496
Öğrenim Durumunuz					
İlköğretim Mezunu	65(43,3)	85,40±18,79		12,07± 5,42	
Lise Mezunu	54(36,0)	81,98±15,91	1,458/,236	10,75 ±5,41	10,042/,000
Üniversite ve Üzeri Mezunu	31(20,7)	79,12 ±17,29		10,75 ±5,41	
Eşinizin Yaşı					
18-35	98(65,3)	83,97 ±16,90		10,35 ±5,78	
36-55	52(34,7)	80,78± 18,69	1,060/,307	10,82 ±5,55	-,486 ±,628
Eşin Öğrenim Durumu					
İlköğretim Mezunu	62(41,3)	82,19±17,93		11,37± 5,65	
Lise Mezunu	49(32,7)	83,50±17,50	,084/,920	10,08 ±5,31	1,228/,296
Üniversite ve Üzeri Mezunu	39(26,0)	83,12±17,41		9,71± 6,16	
Çalışma Durumunuz					
alışıyor	22(14,7)	75,22±15,94		8,22 ±5,90	
Çalışmıyor	128(85,3)	84,18 ±17,53	-2,242/,023	10,91 ±5,58	-1,987/0,57
Eşinizin alışma Durumu					
alışıyor	140(93,3)	81,99±17,39		10,27± 5,62	
Çalışmıyor	10(6,7)	95,20±15,73	-2,33/,028	14,00 ±5,84	-1,952/,079
Sosyal Güvence					
Var	131(87,3)	82,21±17,64		10,39± 5,66	
Yok	19(12,7)	87,42± 16,63	-1,210/,218	11,36± 5,97	-,667/,512
Gelir Durumu					
Gelir Giderden Az	46(30,7)	86,45±17,67		11,82± 4,94	
Gelir Gidere Denk	85(56,7)	82,60 ±17,64	2,744/,068	9,74± 6,01	2,064/,131
Gelir Giderden Fazla	19(12,7)	75,42±14,97		10,84 ±5,60	

Araştırmada kadınların %85,3'ünün 18-35 yaş grubunda olduğu, %91,3'ünün çekirdek ailede yaşadığı, %43,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %85,3'ünün herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir. Kadınların eşlerinin %65,3'ünün 18-35 yaş grubunda olduğu, %41,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu ve %93,3'ünün çalıştığı saptanmıştır. Kadınların %56,7'sinin gelirinin

giderine eşit olduğu ve %87,3'ünün sosyal güvencesi olduğu belirlenmiştir.

Kadınların yaş, aile tipi, eş yaşı, eşin öğrenim durumu, çalışma durumu, sosyal güvence ve gelir durumuna göre DHHÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmazken ($p > 0,05$); kadınların ve eşlerinin çalışma durumuna göre DHHÖ toplam puan

ortalamları arasında istatistiksel olarak farklılığın anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Kadınların yaş, aile tipi, eş yaşı, eşin öğrenim durumu, çalışma durumu, eşin çalışma durumu, sosyal güvence ve gelir durumuna göre EDSDÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmazken ($p>0,05$); öğrenim durumuna göre EDSDÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı

olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Lise ve üzeri mezun olan kadınların ilköğretim mezunu olan kadınlara göre EDSDÖ puanının istatistiksel olarak daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Çizelge 2’de kadınların obstetrik özelliklerinin dağılımları ve DHHÖ ile EDSDÖ göre karşılaştırılması verilmiştir.

Çizelge 2. Kadınların obstetrik özelliklerinin DHHÖ ve EDSDÖ puanları ile karşılaştırılması

Table 2. Comparison of obstetric characteristics of women with BMARS and EPDS scores

Özellikler	n(%)	DHHÖ (X±SD)	t/p	EDSDÖ (X±SD)	t/p
Gebelik Sayısı					
1	24(16,0)	88,75±14,20		8,66± 5,90	
2	62(41,3)	80,83 ±17,82	1,603/,191	10,32± 6,17	1,432/,236
3	41(27,3)	80,82 ±18,58		11,24 ±5,26	
4 ve Üzeri	23(15,3)	85,86±17,31		11,69 ±4,57	
Planlı Gebe Kalma					
Evet	104(69,3)	84,24±16,27	1,439/,188	10,48 ±6,01	-,126/,900
Hayır	46(30,7)	79,78±19,99		10,60 ±4,94	
Doğum Haftası					
37. Gebelik Haftasından Önce	13(8,7)	91,53±19,85	1,666/,119	14,84± 6,03	2,722/,017
37. Gebelik Haftası ve Sonrasında	137(91,3)	82,05±17,17		10,10± 5,50	
Doğum Şekli					
Normal Doğum	81(54,0)	84,96±17,38	1,587/,115	10,39 ±5,25	-,286/,775
Sezeryan Doğum	69(46,0)	80,42±17,55		10,66 ±6,20	
Doğumu Yaptıran Kişi					
Ebe	54(36,0)	85,75±17,07	1,532/,128	10,68 ±4,57	,266/,791
Hekim	96(64,0)	81,25 ±17,69		10,42± 6,25	
Bebeğin Cinsiyeti					
Kız	81(54,0)	81,60±17,00	-,954/,342	9,76 ±5,64	-1,771/,079
Erkek	69(46,0)	84,36 ±18,18		11,40 ±5,66	
Bebeğiniz Kaç Aylık					
0-3 Ay	31(20,7)	84,06±15,58	,389/,761	9,19± 5,74	1,656/,179
4-6 Ay	28(18,7)	83,96±20,71		9,32± 5,10	
7-9 Ay	21(14,0)	79,19±17,93		11,66 ±6,49	
10-12 Ay	70(46,7)	83,01±17,12		11,24± 5,56	
Doğumda Problem Yaşama Durumu					
Evet	14(9,3)	81,85±16,82	-,236/,816	9,57 ±7,44	-,511/,617
Hayır	136(90,7)	82,97±17,68		10,61± 5,50	
Doğum Sonu Destek Durumu					
Evet	134(89,3)	82,66±17,20	-,363/,721	10,46 ±5,52	-291/,774
Hayır	16(10,7)	84,62±20,74		11,00± 7,12	

Kadınların %41,3’ünün iki kez gebe kaldığı, %69,3’ünün gebeliği planlı olduğu, %91,3’ünün 37. gebelik haftası ve sonrasında doğum yaptığı, %54’ünün normal doğum yaptığı, %64’ünün doğumunu hekim yaptırdığı, %54’ünün kız bebeği olduğu ve %46,7’sinin bebeğinin 10-12 ay arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadınların %90,7 sinin doğumda herhangi bir problem yaşamadığı, %89,3’ünün doğum sonu destek aldığı tespit edilmiştir.

Gebelik sayısı, planlı gebe kalma durumu, doğum haftası, doğum şekli, doğumu yaptıran kişi, bebeğin cinsiyeti, bebeğin kaç aylık olduğu, doğumda problem yaşama durumu ve doğum sonu destek durumuna göre DHHÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Gebelik sayısı, planlı gebe kalma durumu, doğum şekli, doğumu yaptıran kişi, bebeğin cinsiyeti, bebeğin kaç aylık olduğu, doğumda problem yaşama durumu ve doğum sonu destek durumuna göre EDSDÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmazken ($p>0,05$); doğum haftasına göre EDSDÖ toplam puan ortalamaları arasında farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). 37. gebelik haftası öncesinde doğum yapan kadınlarda EDSDÖ puanı, 37. gebelik haftası ve sonrasında doğum yapan kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 3’te kadınların DHHÖ ve alt ölçek puan ortalamaları ile EDSDÖ puan ortalamaları verilmiştir. Kadınların DHHÖ toplam puan ortalamasının 78,52±16,93, Duygusal Hafıza Alt Ölçeği puan ortalamasının 9,38±5,63,

Ambivalan Duygusal Hafıza Alt Ölçeği puan ortalamasının 9,16±3,61, Hafızanın Merkezliliği Alt Ölçeği puan ortalamasının 18,06±5,75, Tutarlılık ve Tekrar Yaşama Alt Ölçeği puan ortalamasının 24,05±66,6, Duyusal Hafıza Alt Ölçeği puan ortalamasının 15,40±6,38 ve İstemsiz Hatırlama Alt Ölçeği puan ortalamasının 6,80±3,53 olduğu saptanmıştır.

2021 yılında Altun'un yaptığı çalışmada; DHHÖ toplam puanı 98,25±28,39, alt boyut ölçek puan ortalamaları; Duygusal Hafıza 13,77±7,06, Ambivalan Duygusal Hafıza 10,38±3,65, Hafızanın Merkezliliği 19,23±8,19, Tutarlılık ve Tekrar Yaşama 25,64±7,39, Duyusal Hafıza 19,60±8,01, İstemsiz Hatırlama 9.63 ± 4.42 olduğu saptanmıştır.

Yapılan bir diğer çalışmada; DHHÖ toplam puan ortalaması 81,09±22,69 alt boyut ölçek puan ortalamaları; Duygusal Hafıza 9,91±5,78, Ambivalan Duygusal Hafıza 9,72±6,01, Hafızanın Merkezliliği 17,27±6,28, Tutarlılık ve Tekrar Yaşama 22,67±7,56, Duyusal Hafıza 14,89±6,91 ve İstemsiz Hatırlama 14,89±6,91 olarak belirlenmiştir (Yılmaz, 2022).

Çalışmamızla Yılmaz'ın yaptığı çalışmanın DHHÖ toplam puan ortalaması ve alt ölçeklerinin puan ortalamaları benzerlik gösterirken; Altun'un yaptığı çalışma ile karşılaştırıldığında, çalışmamızda kadınların doğum ile ilgili hafızalarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın sebebi çalışmamıza katılım sağlayan kadınların %69,3'ünün planlı gebeliklerinin olması ve %91,3'ünün 37. gebelik haftası ve sonrasında doğum yapmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmalara ek olarak farklı ölçekler ile yapılan çalışmalar incelendiğinde; Takehara ve ark. (2014)

çalışmasında kadınların beş yıl sonra doğumu hatırlama düzeylerine bakılmış ve net olarak hatırladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Hatamleh ve ark. (2013) yaptığı çalışmada kadınların doğum deneyimini olumsuz olarak nitelendirdiği belirlenmiştir. Başka bir çalışmada; kadınların yaklaşık olarak %35'inin doğumu net olarak hatırladıkları, bu hatırlamanın onlarda olumsuz duyguların meydana gelmesine neden olduğu ve bu durumun yaşamlarını etkilediğini belirtmişlerdir (Rijnders ve ark, 2008). Ayrıca yapılan bir araştırma olumsuz doğum hafızasına sahip olan kişilerde istekleri dışında olan hatırlamaların daha fazla olduğunu, postpartum dönemde psikolojik olarak negatif yönde etkiye neden olduğunu ortaya koymuştur (Hughes ve ark. 2020).

Çalışmamızda, EDSDÖ puan ortalamasının 10,52±5,69 olduğu; çalışmaya katılan kadınların %34,7'sinde (52 kişi) postpartum depresyon olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3). Fan ve arkadaşlarının iki farklı bölgede yaptığı çalışmada kadınlarda postpartum depresyon görülme oranının %7,8 ve %15,5 olduğu belirlenirken; yapılan bir metaanaliz çalışmasında bu oran %23,8 olarak bulunmuştur (Özcan ve ark.,2017; Fan, 2020). Wubetu ve arkadaşlarının Etiyopya'da 308 kadın ile yaptığı çalışmada postpartum depresyon prevalansının %15,6 olduğu, Demir ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise bu prevalansın %34,8 olduğu saptanmıştır (Wubetu ve ark., 2018). Yapılan çalışmalardaki postpartum depresyon görülme oranlarının farklılık göstermesinin sebebi çalışmaya katılan kadınların sosyodemografik özelliklerinin değişkenlik göstermesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Çizelge 3. Kadınların DHHÖ ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları ile EDSDÖ Puan Ortalaması

Table 3. Mean DHSS and Subscale Scores of Women and EPDSS Mean Scores

	Min	Max	X±SD
Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği	32	115	78,52±16,93
Duygusal Hafıza Alt Ölçeği	3	21	9,38± 5,63
Ambivalan Duygusal Hafıza Alt Ölçeği	2	14	9,16±3,61
Hafızanın Merkezliliği Alt Ölçeği	4	28	18,06±5,75
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama Alt Ölçeği	8	42	24,05±66,6
Duyusal Hafıza Alt Ölçeği	4	28	15,40±6,38
İstemsiz Hatırlama Alt Ölçeği	2	14	6,80±3,53
Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği	0	27	10,52±5,69

Çizelge 4'te kadınların EDSDÖ risk durumuna göre DHHÖ ve alt ölçek puanlarının dağılımı verilmiştir. Kadınların EDSDÖ risk durumları ile DHHÖ puan ortalamaları arasında yapılan analiz sonucunda ölçek toplam (t=3,708, p<0,001), Ambivalan Duygusal Hafıza (t=2,160, p<0,05), Hafızanın Merkezliliği (t=2,269, p<0,05), Tutarlılık ve Tekrar Yaşama (t=-0,073, p<0,05), Duyusal Hafıza (t=0,015, p<0,05), İstemsiz Hatırlama (t=0,010, p<0,05) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmiştir. Bu sonuca göre depresyon riski olan kadınların

EDSDÖ ve DHHÖ puanlarının depresyon riski olmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4). Topkara ve Çağan'ın çalışmasında; depresyon riski olmayan ve depresyon riski olan kadınların DHHÖ alt ölçeklerinden Duygusal Hafıza, Ambivalan Duygusal Hafıza, Tutarlılık ve Tekrar Yaşama, Duyusal Hafıza ve İstemsiz Hatırlama toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Yapılan her iki çalışma incelendiğinde benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Topkara ve Çağan, 2021).

Çizelge 4. Kadınların EDSDÖ risk durumuna göre DHHÖ ve alt ölçek puanlarının dağılımı

Table 4. Distribution of BMARS and subscale scores by Women's EPDS risk status

	Risk Yok (X±SD)	Risk Var (X±SD)	t	p
Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği	74,93±16,28	85,26±16,21	3,708	0,000
Duyusal Hafıza Alt Ölçeği	8,85± 5,49	10,38± 5,80	1,563	0,121
Ambivalan Duyusal Hafıza Alt Ölçeği	8,68±3,66	10,05±3,38	2,160	0,032
Hafızanın Merkezliliği Alt Ölçeği	17,33±5,97	19,44±5,08	2,269	0,025
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama Alt Ölçeği	23,32±66,6	25,42±6,89	1,811	0,073
Duyusal Hafıza Alt Ölçeği	14,46±6,23	17,15±6,35	2,478	0,015
İstemsiz Hatırlama Alt Ölçeği	6,27±3,55	7,80±3,31	2,628	0,010

Çizelge 5'te DHHÖ ile EDSDÖ ve alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları verilmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre, DHHÖ puanı ve EDSDÖ puanı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu

belirlenmiştir ($r=0,303$, $p=0,000$ $p<0,01$). Kadınların Duyusal Hafıza ($r=0,203$) Hafızanın Merkezliliği ($r=0,192$) ve İstemsiz Hatırlama ($r= 0,195$) alt boyut değişkenlerinin EDSDÖ üzerinde anlamlı zayıf bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Çizelge 5. Doğum hafızası ve hatırlama ile Edinburg doğum sonu depresyon ölçekleri alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları

Table 5. Correlation coefficients between birth memory and recall and sub-dimensions of the Edinburgh postpartum depression scale

	DH	ADH	HM	TTY	DuH	İH	DHHÖ	EDSDÖ
Duyusal Hafıza	r*	1	,394**	,061	-,068	-,063	,164*	,407**
	p		,000	,457	,411	,446	,045	,000
Ambivalan Duyusal Hafıza	r*		1	,226**	,189*	,156	,205*	,576**
	p			,005	,021	,057	,012	,000
Hafızanın Merkezliliği	r*			1	,148	,051	,168*	,502**
	p				,071	,536	,040	,000
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama	r*				1	,435**	,242**	,652**
	p					,000	,003	,000
Duyusal Hafıza	r*					1	,315**	,621**
	p						,000	,000
İstemsiz Hatırlama	r*						1	,558**
	p							,000
Doğum Hafızası ve Hatırlama	r*							1
	p							
Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği	r*							
	p							

*Pearson Korelasyonu, DH= Duyusal Hafıza, ADH= Ambivalan Duyusal Hafıza, HM= Hafızanın Merkezliliği, TTY= Tutarlılık ve Tekrar Yaşama DuH= Duyusal Hafıza, İH= İstemsiz Hatırlama

Çizelge 6'da DHHÖ alt boyutlarının EDSDÖ üzerindeki etkisine ait çoklu regresyon analiz sonuçları verilmiştir. Duyusal Hafıza ($t=2,140$; $p=0,034<0,05$) değişkeninin EDSDÖ üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Duyusal Hafıza alt boyutunun

Edinburg Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği düzeyini %0,071 açıkladığı belirlenmiştir ($R^2=0,071$). Katılımcıların EDSDÖ düzeylerinin %0,071' ini bu değişkenle açıklayabilirken, %99,92' sini modele dahil edilmeyen bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı belirlenmiştir.

Çizelge 6. Doğum hafızası ve hatırlama ölçeği alt boyutlarının Edinburg doğum sonu depresyon düzeyi üzerindeki etkisine ait çoklu regresyon analiz sonuçları

Table 6. Multiple regression analysis results of the effects of birth memory and recall scale sub-dimensions on Edinburgh postpartum depression level

Değişkenler	β	Std. Hata	t	p	F	p
Sabit	2,553	2,268	1,126	,262		
Duyusal Hafıza	,574	,268	2,140	,034*		
Ambivalan Duyusal Hafıza	-,009	,286	-,030	,976		
Hafızanın Merkezliliği	,608	,326	1,867	,064	2,903	,011**
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama	,228	,462	,493	,623		
Duyusal Hafıza	,398	,325	1,223	,223		
İstemsiz Hatırlama	,300	,278	1,078	,283		

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Regresyon eşitliği analizi (Edinburg Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği = 2,553+0,574 Duygusal Hafıza Alt Boyutu) incelendiğinde, duygusal hafızadaki bir birimlik artışın doğum sonrası depresyon düzeyini 0,574 birim artıracakđı saptanmıştır.

Buna göre doğum hafızası puanları yüksek olan kadınlarda postpartum dönemde depresyon görölme oranının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda olumsuz doğum hafızasına sahip olan kadınların annelik rolüne daha zor uyum sağladıkları, yorgunluk düzeylerinin fazla olduğu, bireysel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldıkları, bebek bakımında güçlük yaşadıkları ve doğum sonu depresyon risklerinin arttığı bildirilmiştir (Foley ve ark. 2014; Topkara ve Çağan, 2021; Altun, 2021). Topkara ve Çağan'ın (2021) yaptığı çalışma da DHHÖ ile EDSDÖ puan ortalamaları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,378$, $p<0,05$). 2022 yılında Yılmaz'ın yaptığı bir çalışmada; Travmatik Doğum Algısı Ölçeği puan ortalaması ile DHHÖ toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Başka bir çalışmada DHHÖ tüm toplam puan ortalamaları ile anksiyete ve depresyon ölçek toplam puanları arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$) (Hughes ve ark., 2020). Crawley ve ark.(2018) yaptığı çalışmada doğumunu travmatik olarak deneyimleyen kadınlarda istemsiz hatırlamalarının ve doğum anını yeniden yaşmalarının daha fazla olduğu ve karmaşık/olumsuz duyguları daha yoğun yaşadıkları saptanmıştır. Nitel olarak yapılan bir çalışmada travmatik doğum yaşayan kadınların doğumu parçalar halinde hatırladıkları belirlenmiştir (Ayers, 2007). Literatür bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma ile doğum sonu depresyonu olan kadınların DHHÖ puanlarının daha yüksek olduğu yani kadınların doğum ile ilgili olumsuz hatıralarının doğum sonu dönemde depresyona neden olduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda; kadınlarda doğum öncesinden başlanarak doğum ve doğum sonrası süreçte, olumlu bir doğum algısı oluşturulmalıdır. Kadınların, konforlu bir ortamda doğum yapabilmeleri için doğumun yapılacağı ortam düzenlenmelidir. Bu süreçte kadınlara sosyal destek kaynakları sağlanmalı ve doğum deneyimi ile ilgili hissettiklerini ifade etmeleri için fırsat verilmelidir. Ayrıca sağlık profesyonellerinin doğum hafızası ve doğum sonu depresyon hakkındaki farkındalıkları artırılarak bu konuya ilişkin öncelikli risk gurupları belirlenmeli ve gerekli görölen durumlarda danışmanlık ve eğitimler sağlanmalıdır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Çalışmamızda herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ak, M. (2010). Prevalence and risk factors postpartum maternal depression in the first six months. *Harran Üniversitesi Tıp Fakóltesi Dergisi*, 7(2),39–42.
- Altun, E. (2021). Doğum Hafızasının ve Postpartum Posttravmatik Stres Bozukluğunun Anne-Bebek ve Baba-bebek Bağlanma Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi].
- Ayers, S. (2007). Thoughts and emotions during traumatic birth: a qualitative study. *Birth*, 34(3), 253-263.
- Ay, F., Tektaş, E., Mak, A., Aktay, N. (2018). Postpartum depresyon ve etkileyen faktörler: 2000–2017 araştırma sonuçları. *Journal of Psychiatric Nursing*, 147-152.
- Bolak Boratav, H., Toker, Ö., & Küey, L. (2016). Postpartum depression and its psychosocial correlates: A longitudinal study among a group of women in Turkey. *Women & health*, 56(5), 502-521.
- Chang, Y.S., Coxon, K., Portela, A.G., Furuta, M., & Bick, D. (2018). Interventions to support effective communication between maternity care staff and women in labour: a mixed-methods systematic review. *Midwifery*, 59: 4-16.
- Colley, S., Kao, C. H., Gau, M., & Cheng, S. F. (2018). Women's perception of support and control during childbirth in The Gambia, a quantitative study on dignified facility-based intrapartum care. *BMC pregnancy and childbirth*, 18(1), 1-9.
- Crawley, R., Wilkie, S., Gamble, J., Creedy, D. K., Fenwick, J., Cockburn, N., & Ayers, S. (2018). Characteristics of memories for traumatic and nontraumatic birth. *Applied Cognitive Psychology*, 32(5), 584-591.
- Demir, S., şentürk, M. B., Çakmak, Y., & Altay, M. (2016). Kliniğimizde doğum yapan kişilerde postpartum depresyon oranı ve ilişkili faktörler. *Med Bull Haseki*, 54, 83-9.
- Engindeniz, AN., Küey, L., Kültür, S.(1997). Edinburg Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği Türkçe Formu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Bahar Sempozyumları*.1(1):51-2.
- Fan, Q., et al.,(2020). Prevalence and risk factors for postpartum depression in Sri Lanka: A population-based study. *Asian Journal of Psychiatry*, 47, 101855.
- Foley, S., Crawley, R., Wilkie, S., & Ayers, S. (2014). The birth memories and recall questionnaire (BirthMARQ): development and evaluation. *BMC pregnancy and childbirth*, 14(1), 1-8.
- Hatamleh, R., Sinclair, M., Kernohan, G., & Bunting, B. (2013). Birth memories of Jordanian women: findings from qualitative data. *Journal of Research in Nursing*, 18(3), 235-244.
- Hughes, C., Foley, S., Devine, R. T., Ribner, A., Kyriakou, L., Boddington, L., & Holmes, E. A. (2020). Worrying in the wings? Negative emotional birth memories in mothers and fathers show similar associations with perinatal mood disturbance and delivery mode. *Archives of women's mental health*, 23(3), 371-377.
- Jouhki, M.R., Souminen, T., & Astedt-Kurki, P., (2017). Giving birth on our own terms- women's experience of childbirth at home. *Midwifery*, 53: 35-41.
- Lazarus, K., & Rossouw, P. J. (2015). Mother's expectations of parenthood: The impact of prenatal expectations on self-esteem, depression, anxiety, and stress post birth. *International Journal of Neuropsychotherapy*, 3(2), 102-123.
- Martín-Sánchez, M. B., Martínez-Borba, V., Catalá, P., Osma, J., Peñacoba-Puente, C., & Suso-Ribera, C. (2022). Development and psychometric properties of the maternal

- ambivalence scale in spanish women. BMC Pregnancy and Childbirth, 22(1), 1-12.
- Özcan, N. K., Boyacıoğlu, N. E., & Dinç, H. (2017). Postpartum depression prevalence and risk factors in Turkey: a systematic review and meta-analysis. Archives of psychiatric nursing, 31(4), 420-428.
- Öztora, S., Arslan, A., Caylan, A., & Dağdeviren, H. N. (2019). Postpartum depression and affecting factors in primary care. Nigerian journal of clinical practice, 22(1).
- Rijnders, M., Baston, H., Schönbeck, Y., Van Der Pal, K., Prins, M., Green, J., & Buitendijk, S. (2008). Perinatal factors related to negative or positive recall of birth experience in women 3 years postpartum in the Netherlands. Birth, 35(2), 107-116.
- Rodríguez-Almagro, J., Hernández-Martínez, A., Rodríguez-Almagro, D., Quirós-García, J. M., Martínez-Galiano, J. M., & Gómez-Salgado, J. (2019). Women's perceptions of living a traumatic childbirth experience and factors related to a birth experience. International journal of environmental research and public health, 16(9), 1654.
- Sayiner, F.D., Demirel, G. (Ed.) (2018). Ina May'ın doğum meselesi. Akademisyen Kitabevi. Ankara, ISBN: 978-605-258-048-6
- Solomon, C. G., Stewart, D. E., & Vigod, S. (2016). Postpartum depression. The New England Journal of Medicine, 375(22), 2177-2186.
- Takehara, K., Noguchi, M., Shimane, T., & Misago, C. (2014). A longitudinal study of women's memories of their childbirth experiences at five years postpartum. BMC pregnancy and childbirth, 14(1), 221
- Topkara, F. N., & Çağan, Ö. (2021). Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 12(3), 245-253.
- Yılmaz, NNK. (2022). Kadınların Travmatik Doğum Algısının Doğum Hafızası ve Hatırlama ile İlişkisi [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]
- Watson, K., White, C., Hall, H., & Hewitt, A. (2021). Women's experiences of birth trauma: A scoping review. Women and Birth, 34(5), 417-424.
- Wubetu, A. D., Engidaw, N. A., & Gizachew, K. D. (2020). Prevalence of postpartum depression and associated factors among postnatal care attendees in Debre Berhan, Ethiopia, 2018. BMC pregnancy and childbirth, 20(1), 1-9.